

NIĞDE GERİ GÖNDERME MERKEZİ ZİYARET RAPORU

Rapor No:
2026/12

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 13/4/2026 tarihli ve 2026/334 sayılı kararıyla oy birliğiyle kabul edilmiştir.

I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	3
A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler.....	3
B. Merkez Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	5
A. Merkeze Kabul, Yerleştirme ve Bilgilendirme Prosedürleri	5
B. Fiziksel Koşullar	8
C. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri.....	12
D. Beslenme.....	13
E. Sağlık ve Psikososyal Servis Hizmetleri.....	15
F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal ve Sportif Faaliyetler ile Dış Dünyayla İletişim.....	18
H. Güvenlik	20
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	21
A. Değerlendirme	21
B. Tavsiyeler.....	21
1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler.....	21
2. Niğde İl Sağlık Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler.....	23
3. Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiyeler	23

AIÖK	: Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi
BM	: Birleşmiş Milletler
m²	: Metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
YTS	: Yabancı Terörist Savaşçı

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Geri gönderme merkezleri, kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı ya da koruma altına alındığı yerlerden birisi olup temel dayanağını 4/4/2013 ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda bulmaktadır. Kanun'un *“Geri gönderme merkezleri”* başlıklı 58'inci maddesinde; *“(1) İdari gözetim altına alınan yabancılar, geri gönderme merkezlerinde tutulurlar. (2) Geri gönderme merkezleri Bakanlık tarafından işletilir. Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yaparak bu merkezleri işletirebilir. (3) Geri gönderme merkezlerinin kurulması, yönetimi, işletilmesi, devri, denetimi ve sınır dışı edilmek amacıyla idari gözetimde bulunan yabancıların geri gönderme merkezlerine nakil işlemleriyle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”* hükmü yer almaktadır.

5. 22/4/2014 tarihli ve 28980 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi,

İşletilmesi, İşlettirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik'in 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine göre geri gönderme merkezi; “*idari gözetim altına alınan yabancıların barındırılmaları ve kontrol altında tutulmaları amacıyla kurulan ve doğrudan işletilen veya kamu kurum ve kuruluşlarıyla, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yapılarak işlettirilen merkezleri ifade eder.*”

6. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek TİHEK'in görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda idari gözetime alınan yabancıların tutulduğu geri gönderme merkezlerine ziyaret gerçekleştirilmesi TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

7. Anılan görevin icrası kapsamında 18/2/2025 tarihinde Niğde Geri Gönderme Merkezine¹ **habersiz** bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., ... ve ..., Sosyal Hizmet Uzmanı ... ile Kurumumuzun talebi üzerine Niğde Valiliği tarafından görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

8. Ziyaret, ilk olarak Merkez İdaresi ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Ön görüşmede, Ziyaret Heyeti tarafından ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş; Merkez İdaresinden ise Merkezin işleyişi, mevcut durumu, personel ile Merkezde barındırılan yabancılar hakkında bilgiler edinilmiştir. Ön görüşmenin ardından sağlık servisi, spor salonu, ilk kabul odaları, avukat görüşme odaları, kütüphane, derslik, oyun alanı gibi ortak alanlar yerinde incelenmiş; Ziyaret Heyetinin bizatihi belirlediği yabancılar ile Merkez personeli bulunmaksızın görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen yabancılarla, TİHEK ve UÖM görevi hakkında genel bilgiler verilmiş, ziyaretin amacı, kapsamı ve kişisel verilerin gizliliği korunarak ziyaret neticesinde bir rapor hazırlanacağı açıklanmıştır. Tüm görüşmelerin ardından Merkez İdaresi ile kapanış toplantısı yapılmış, ziyarete ilişkin edinilen ilk gözlem ve tespitler İdareye iletilmiş, ziyaret sonrası hazırlanacak raporun Merkez İdaresi ve diğer ilgili makamlar ile paylaşılarak tavsiyelerin Kurumumuz tarafından takip edileceği ve takip ziyareti yapılabileceği bilgisi verilmiş, ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret tamamlanmıştır.

9. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 30/12/2024 tarihli ve 2024/1310 sayılı kararı ve Başkanlık Makamının 12/2/2025 tarihli ve 47520 sayılı olurlarına istinaden 18/2/2025 tarihinde Niğde Geri Gönderme Merkezine gerçekleştirilen izleme ziyareti

¹ Bundan sonra kısaca Merkez olarak ifade edilecektir.

neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler

10. Niğde ilinin Bor ilçesinde bulunan Merkez, 9/5/2022 tarihinde faaliyete başlamıştır.

11. Niğde il merkezine 18 kilometre uzaklıkta olan Merkeze toplu taşıma araçları ile ulaşım sağlanabilmektedir.

B. Merkez Personeli

12. Merkezde 154 personel görev yapmaktadır. Personelin ünvan ve sayı dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

ÜN VAN I	SAYISI
Merkez Müdürü	1
İl Göç Uzmanı/ İl Göç Uzman Yardımcısı	3
Memur	2
Psikolog	1
Tercüman	1
Sosyal Çalışmacı	1
Gıda Mühendisi	1
Güvenlik Görevlisi	58
Temizlik Görevlisi	12
Teknik Personel	2
Büro Personeli	18
Polis Memuru	10
Şoför	1

Hekim	1
Hemşire	1
Öğretmen	3
Jandarma Personeli	38
TOPLAM	154

Tablo 1: Ünvan Bazında Kurum Personeli Sayısı

13. Merkezde 1 tercüman görev yapmakta olup Farsça, İngilizce ve Arapça dillerinde çeviri hizmeti sunmaktadır.

14. Merkezde görev yapan personelin insan hakları, hassas gruplara mensup bireylerle iletişim, Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu (İstanbul Protokolü) çerçevesinde işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin eğitim aldığı ifade edilmiştir.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

15. Merkez kapasitesi 400 kişi olup ziyaret tarihinde Merkezde 344 yabancı bulunmaktadır. Yabancılardan 53’ü kadındır.

16. Merkezde Yabancı Terörist Savaşçı (YTS) şüphelisi 2 kişinin bulunduğu öğrenilmiştir.

17. Merkezdeki 32 farklı uyruktan² yabancı bulunmaktadır.

18. Merkezde özel ihtiyaç sahibi³ statüsünde barınanlar bulunmaktadır.

19. Merkezde hamile veya emziren kadın ile engelli yabancı bulunmamakta, kronik rahatsızlığı⁴ olan 14 yabancı bulunmaktadır.

² Söz konusu yabancıların uyrukları; 115 Pakistan, 65 Afganistan, 25 Türkmenistan, 22 Fas, 16 Filistin, 15 Mısır, 10’ar İran ve Uganda, 8 Etiyopya, 7’şer Liberya ve Sierra Leone, 4’er Cezayir, Nijerya ve Somali, 3’er Azerbaycan, Libya, Özbekistan ve Suriye, 2’şer Angola, Bangladeş, Kırgızistan, Kongo, Rusya Federasyonu ve Tacikistan, 1’er Cibuti, Çad, Gana, Gine, Güney Sudan, Haiti, Hindistan ve Irak şeklindedir.

³ 22/4/2014 tarihli ve 28980 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kabul Ve Barınma Merkezleri İle Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşlettirilmesi Ve Denetimi Hakkında Yönetmelik’in “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinde “Özel ihtiyaç sahibi: Başvuru sahibi ile uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden, refakatsiz çocuk, engelli, yaşlı, hamile, beraberinde çocuğu olan yalnız anne ya da baba veya işkence, cinsel saldırı ya da diğer ciddi psikolojik, bedensel ya da cinsel şiddete maruz kalmış kişiyi” ifade eder.

⁴ Söz konusu kronik rahatsızlıklar; kalp rahatsızlığı, astım, diyabet ve tansiyon hastalığı şeklindedir.

20. Ziyaret tarihinde Merkezde insan ticareti mağduru olduğu tespit edilen yabancı ve uluslararası koruma talebinde bulunan yabancı bulunmadığı öğrenilmiştir.

21. Merkezde refakatsiz çocuk bulunmamaktadır. Refakatsiz çocuk tespit edilmesi halinde Merkeze kabul edildiği gün içerisinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına teslim edildiği ifade edilmiştir.

22. Merkezde aile bulunmamakla birlikte annesi veya yakını yanında kalan çocuk sayısı 8'dir.

23. İdare tarafından Merkeze getirilen yabancıların fiziki görünümleri nedeniyle yaşları konusunda şüpheye düşülmesi halinde yabancıların hastaneye sevk edilerek kemik yaşı tespitinin yaptırıldığı, kemik yaşı tespitine ilişkin sağlık raporu üzerine işlem yapıldığı ifade edilmiştir.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Merkeze Kabul, Yerleştirme ve Bilgilendirme Prosedürleri

24. İdare tarafından, kolluk birimlerince Merkeze getirilen yabancıların, kayıt kabul birimine teslim edildiği, darp/cebir raporu ile diğer evraklarının incelenerek kayıt sürecinin tamamlandığı, üst ve eşya aramasının yapıldığı, çanta, değerli eşya ve para gibi mallarının emanet kayıt defterine kaydedilerek tutanak altına alındığı belirtilmiştir. Tutanak nüshalarından birinin yabancıya verildiği ve ilgili malların, kamerayla sürekli izlenen emanet odalarında saklandığı ifade edilmiştir.

25. Yabancıya, doğrudan veya gerekmesi durumunda tercüman desteği sağlanarak hak ve yükümlülüklerinin bildirildiği, fotoğrafı, geri gönderme merkezi dosya numarası, uyuğu ve Merkeze giriş tarihi bilgilerini içeren yabancı kimlik kartının kendisine teslim edildiği bilgisi edinilmiştir.

26. Ziyaret Heyetinin yabancıların Merkeze kabul sürecine ilişkin incelemesinde, bu alanda X-Ray cihazı ve duyarlı kapı bulunduğu; yabancılar için verilmek üzere Türkçe, Arapça, İngilizce, Rusça, Farsça ve Urduca olmak üzere altı dilde bilgilendirici broşürlerin yer aldığı, duvarlara Merkeze verilen hizmetlere ve dikkat edilmesi gereken hususlara ilişkin afişlerin asıldığı görülmüştür.

27. Merkezde, tuvalet alanını da içeren bir bekleme odasının bulunduğu; bekleme odasında içme suyu ihtiyacını karşılamak amacıyla bir su sebilinin yer aldığı ve üst aramalarının yapıldığı kabinlerin bulunduğu görülmüştür.

28. Görüşme gerçekleştirilen yabancıların bir kısmı, Merkeze kabul işlemleri sırasında gerçekleştirilen üst araması esnasında kıyafetlerinin tamamen çıkarıldığını ve kendilerine arama önlüğü verilmediğini ifade etmiştir. Arama kabinlerinde yapılan incelemede tek kullanımlık önlüklerin hazır vaziyette bulundurulmadığı, ihtiyaç halinde kullanıma sunulduğu anlaşılmıştır. Ziyaret Heyetinin, Merkeze kabul edilen son yabancıların kabul işlemlerine ilişkin kamera kayıtlarını incelemesi sonucunda; üst aramasının yaklaşık 1 dakika içerisinde tamamlandığı, aramayı gerçekleştiren görevlinin eldiven kullandığı, kabul işlemlerinin toplam 15 dakika içerisinde tamamlanarak yabancıların kalacağı odaya yerleştirildiği anlaşılmış olup üst arama tutanaklarının mevcut olduğu görülmüştür.

29. Görevli personel tarafından parmak izleri sisteme kaydedilen yabancıların veri istatistik birimine alındığı, bu birimde yabancıların fotoğraflarının çekildiği, yerleştirilecekleri odanın seçildiği ve her yabancıya kişisel bilgileriyle eşleştirilmiş bir kod verildiği ifade edilmiştir.

30. Merkez İdaresi tarafından yabancıların yerleştirileceği blok ve odaların, düzensiz göçmen veya YTS olup olmadıklarına ve cinsiyetlerine bakılarak seçildiği ifade edilmiştir.

31. Merkezdeki arama alanında yabancıların kişisel eşyalarının ve yasaklı eşyaların tutulduğu emanet odası bulunmaktadır. Yabancıların aramasının yapılmasının akabinde beraberlerinde getirmiş oldukları eşyaların görevli personel tarafından teslim alındığı ve buna ilişkin tutanak düzenlendiği ifade edilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından “Emanet Alma Tutanağı Defteri” incelenmiş ve tutanakların; yabancıların kimlik bilgilerini, teslim alınan eşyanın adet ve vasıf bilgilerini, yabancıların Merkezde kaldığı süre içinde beraberinde bulundurması için verilen eşyalarının adet ve vasıf bilgilerini muhteva ettiği görülmüştür. Tutanaklarda yabancı, hazirun, tercüman ve teslim eden görevlinin imzalarının yer aldığı görülmüştür. “Emanet Alma Tutanağı Defteri”nde ayrıca yabancıların Merkezden çıkışı sırasında emanet odasında muhafaza edilen eşyalarının teslim edildiğine ilişkin tutanaklar da bulunmaktadır. Tutanakların üç örnek halinde hazırlandığı, bir örneğinin yabancıya verildiği, bir örneğinin eşyaların üzerine iliştiirildiği ve diğerinin ise defterde saklandığı ifade edilmiştir.

32. Ziyaret Heyetinin incelemesinde, emanet odasında değerli eşyaların konulduğu bir bölüm bulunduğu, her yabancı için kilitli metal dolaplar ile 20.000 TL ve üzeri değere sahip eşyaların muhafazası için kullanılan bir adet kilitli çelik kasa olduğu, kasada tutulan eşyaların şeffaf malzeme ile paketlenildiği, paketlerin üzerine tutanak örneği ile barınanın kimlik fotokopisinin iliştiirildiği görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından çelik kasadan rastgele bir zarf seçilerek yapılan incelemede söz konusu zarfın içerisinde yer alan para miktarı ve kıymetli eşya ile bunlara ilişkin kayıtların birbiriyle örtüştüğü anlaşılmıştır.

33. Merkez İdaresi tarafından, emanet odasına yalnızca Merkez Müdürü tarafından yetkilendirilen görevli personelin giriş yapabildiği, emanet odasının anahtarının yalnızca yetkilendirilmiş personelde bulunduğu, güvenliğin sağlanabilmesi amacıyla odada üç adet hareket sensörlü tavan kamerasının yer aldığı ifade edilmiştir.

34. Merkez İdaresi tarafından yabancıların idari gözetim kararlarının ilk olarak 6 aylık süre için verildiği, yabancının iş birliği yapmaması, doğru bilgi vermemesi ve gerekli belgeleri sunmaması halinde idari gözetim kararının bir defaya mahsus olmak üzere 6 ay uzatılabildiği ifade edilmiştir⁵.

35. Merkezde 6 aydan fazla barındırılan yabancı sayısının 120 olduğu belirtilmiştir.

36. İdari gözetime alternatif tedbirler kapsamında⁶ 2024 yılında 1362 yabancının, Merkezden çıkışının yapıldığı bilgisi verilmiştir⁷.

37. Merkezde gerçekleştirilen gönüllü geri dönüş işlemlerinin görevli personel, tercüman ve il insan hakları kurulu üyesi huzurunda yabancının gönüllü geri dönüş formunu imzalaması suretiyle yapıldığı ifade edilmiştir⁸.

38. Merkezde son 1 yıl içinde 1 insan ticareti mülakatı gerçekleştirildiği, mülakat neticesinde ise mağdur tanımlaması⁹ yapılmadığı öğrenilmiştir.

39. Merkez tarafından, Merkezde barınan yabancıların diğer geri gönderme merkezlerine sevklerinin “*Barınan Çıkış Belgesi*” hazırlanmasının ardından kolluk personeli

⁵ 6458 sayılı Kanununun 57’nci maddesinin üçüncü fıkrasında: “Geri gönderme merkezlerindeki idari gözetim süresi altı ayı geçemez. Ancak bu süre, sınır dışı etme işlemlerinin yabancının iş birliği yapmaması veya ülkesiyle ilgili doğru bilgi ya da belgeleri vermemesi nedeniyle tamamlanamaması hâlinde, en fazla altı ay daha uzatılabilir.” hükmü yer almaktadır.

⁶ 6458 sayılı Kanun’un 57/A maddesinin birinci fıkrasında: “57’nci maddenin ikinci fıkrasında sayılan yabancılara ya da idari gözetimi sonlandırılan yabancılara aşağıdaki idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilebilir: a) Belirli adreste ikamet etme b) Bildirimde bulunma c) Aile temelli geri dönüş ç) Geri dönüş danışmanlığı d) Kamu yararına hizmetlerde gönüllülük esasıyla görev alma e) Teminat f) Elektronik izleme” hükmü yer almaktadır.

⁷ Söz konusu tedbirler kapsamında salıverilen yabancıların 377’si 6458 sayılı Kanununun 57/A maddesi çerçevesinde idarece bildirim yükümlülüğü ve belirli adreste ikamet yükümlülüğü ile salıverilenler, 985’i sulh ceza mahkemesi kararı kapsamında bildirim yükümlülüğü ve belirli adreste ikamet yükümlülüğü ile salıverilenlerden oluşmaktadır.

⁸ 22/10/2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği’nin 42’nci maddesinin ikinci fıkrasında: “Genel Müdürlük, gönüllü geri dönüş çalışmalarını, ilgili ülke makamları, kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde planlayabilir, proje ve program hazırlayabilir ve uygulayabilir.” hükmü yer almaktadır.

⁹ 17/3/2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik’in 17’nci maddesinde “(...) (5) Kolluk birimlerinin talebi hâlinde Müdürlükte görevli uzman personelden en az biri, insan ticareti suçunun göstergelerine yönelik detaylı inceleme yapmak ve görüşme sırasında hazır bulunmak üzere görevlendirilir. (6) Müdürlük tarafından görevlendirilen uzman personel, mağdurun içinde bulunduğu psikolojik durumu göz önünde bulundurarak uygun bir ortamda veya mağdurun bulunduğu yerde Ek-1’de yer alan tutanağa göre mülakat yapar. (...) (8) Müdürlük uzman personeli tarafından, soruşturmanın gizliliğini ihlal etmeyecek şekilde insan ticareti suçunun göstergelerine yönelik detaylı inceleme ve kişi ile yapılan mülakat sonrasında, kişinin mağdur olup olmadığı yönünde rapor tanzim edilir.” hükmü yer almaktadır.

refakatinde gerçekleştirildiği bilgisi verilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından Barınan Çıkış Belgeleri incelenmiş, belgelerde yabancıнын fotoğrafı ve kimlik bilgileri ile göç uzmanı ve vardiya şeflerinin imzasının bulunduğu görülmüştür.

40. Ziyaret Heyeti tarafından yabancıların Merkeze kabulüne ilişkin dosyalar sondaj usulü incelenmiş; dosyalarda idari gözetim kararları, sınır dışı kararları, emanet tutanağı, üst arama tutanağı, emniyet tutanakları, kimlik tespit formu ve hastaneden alınan darp/cebiri raporunun bulunduğu ve Merkezden çıkışı yapılan yabancıların dosyalarının en üstüne çıkış belgesinin konulduğu görülmüştür.

41. Merkezde son 1 yıl içinde gerçekleştirilen gönüllü geri dönüş ve sınır dışı etme kararı işlemlerine ilişkin sayısal verileri içerir tablo aşağıda yer almaktadır:

KARAR TÜRÜ	İŞLEME TABİ TUTULAN YABANCI SAYISI
Sınır Dışı Etme Kararı	413
Gönüllü Geri Dönüş (60/A)	63
TOPLAM	476

Tablo 2: Gönüllü Geri Dönüş ve Sınır Dışı Etme Kararı İşlemlerine İlişkin Veriler

B. Fiziksel Koşullar

42. Merkezdeki tüm bölümlerin metrekare (m²) bazında alan dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

BÖLÜM	ALAN
Bodrum Kat	5.000 m ²
Zemin Kat	6.125 m ²
1. Kat	6.125 m ²
Erkek Havalandırma Alanı	674 m ²
Kadın Havalandırma Alanı	451 m ²
Otopark ve Yeşil Alan	22.750 m ²
TOPLAM	41.125 m²

Tablo 3: Metrekare Bazında Alan Dağılımına İlişkin Veriler

43. Merkez binası, idari birimlerin bulunduğu A ve B blokları ile yabancıların yaşam alanlarının bulunduğu C, D, E ve F blokları olmak üzere 6 bloktan oluşmaktadır.

44. Merkezin ortak alanları; yemekhane, sağlık servisi, avukat görüşme odası, kurs odası, faaliyet odası, çocuk oyun odası, ibadethaneler ve havalandırma alanlarından oluşmaktadır.

45. Merkezde 63 adet oda bulunmaktadır. Odaların ve barınma yerlerinin büyüklükleri, yatak sayılarına göre farklılık göstermektedir. Odaların m² bazında boyutları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

ODA KAPASİTESİ/KULLANIM AMACI	ALAN	ODA SAYISI
8 Kişilik Oda	43 m ²	21
6 Kişilik Oda	36 m ²	30
4 Kişilik Oda	20 m ²	4
3 Kişilik Oda	15 m ²	4
Engelli Odası (6 Kişilik)	43 m ²	4

Tablo 4: Odaların Metrekare Bazında Alan Dağılımı

46. Odalarda 3 veya 4 adet ranza tipi yatak ve ortak kullanıma açık metal dolapların yer aldığı, her yabancıya ait nevresim takımı, yorgan ve yastık bulunduğu, yabancıların Merkez İdaresi tarafından temin edilen kişisel temizlik malzemelerini odalarda bulunan metal dolaplarda muhafaza ettiği görülmüştür.

47. Çocukların kullanımına tahsis edilmiş beşik ya da yatağın olmadığı, çocukların anneleri ile birlikte aynı yatağı paylaştığı görülmüştür¹⁰.

48. Odaların yapay aydınlatmasının floresan tipi lambalarla sağlandığı görülmüştür. İdare tarafından yabancıların zarar vermesine bağlı olarak bazı odalardaki lambaların kırık olduğu, bu durumun önüne geçmek için tavana gömülü olan yeni lambaların takılmaya başlandığı ifade edilmiştir. Yapılan incelemelerde tavana gömülü olan lambaların sağlam ve çalışır durumda olduğu görülmüştür. Bununla birlikte doğal aydınlatma ve havalandırmanın odalarda bulunan pencereler vasıtasıyla sağlandığı görülmüş olup yeterli düzeyde olduğu anlaşılmıştır.

¹⁰ 22/4/2014 tarihli ve 28980 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşletirilmesi Ve Denetimi Hakkında Yönetmelik’in “Merkezde verilecek hizmetler” başlıklı 14’üncü maddesinde “(1) Merkezlerde verilecek hizmetler şunlardır: (...) d) Özel ihtiyaç sahiplerine uygun alanların tahsis edilmesi. (...)” hükmü yer almaktadır.

49. Yatakhanelerdeki odalarda ayrıca tuvalet ve banyo alanı bulunmaktadır. Bu alanda 2 adet alaturka tarzda tuvalet, 2 adet lavabo ve 1 adet banyo mevcuttur. Merkezdeki engelli odalarında ise tuvaletlerin alafranga tarzda olduğu, tutunma barının mevcut olduğu ve odalarda tekerlekli sandalye bulunduğu görülmüştür.

50. Ziyaret Heyeti tarafından yatakhanelerde yapılan incelemeler sırasında bazı odaların tuvalet ve banyo bölümlerindeki lambaların bozuk olduğu, bazı odaların banyo bölümündeki duş başlıklarının ise kırık olduğu görülmüştür.

51. Odalarda acil durum butonu olmadığı görülmüştür. Görüşme yapılan yabancılar tarafından, acil durumlarda kattaki güvenlik görevlileriyle iletişim kurdukları ifade edilmiştir.

52. Merkezdeki yatakhanelerde sigara içilebilen odalar tahsis edilmediği, yabancılar tarafından yalnızca havalandırma alanına çıktıklarında sigara içmelerine izin verildiği ifade edilmiştir. Görüşme yapılan bazı yabancılar tarafından sigara odası tahsis edilmesi talep edilmiştir.

53. Merkez, doğalgaz ile çalışan kalorifer sistemi aracılığıyla ısınmaktadır. Yabancıların odalarında ve ortak alanlarda kalorifer peteklerinin bulunduğu görülmüştür. Yabancılarla yapılan birebir görüşmelerde kadınların bulunduğu bölümler dışında ısınma konusunda sorun yaşamadıkları öğrenilmiştir. Isınma konusuyla ilgili olarak İdare tarafından Merkezde yeterli sayıda battaniye bulunduğu, talep halinde yabancılarla ilave battaniye de temin edilebileceği ifade edilmiştir. Ziyaret esnasında oda sıcaklığının makul seviyede olduğu görülmekle birlikte kadınların ve çocukların bulunduğu bölümlerin Merkez binasının kuzey cephesinde konumlandırılmasından dolayı sıcaklığın görece yetersiz olduğu değerlendirilmiştir.

54. Merkezde 24 saat soğuk ve sıcak suya erişim imkânı bulunmakta olup yabancılar için miktar yönünden su kısıtlamasına gidilmediği belirtilmiştir. Yabancılarla yapılan görüşmelerde de soğuk ve sıcak suya sürekli erişebildikleri ifade edilmiştir.

55. İdare tarafından Merkeze kabul edilen yabancılarla tutanak karşılığında nevresim takımı ve hijyen seti dağıtıldığı belirtilmiştir. Ziyaret Heyetinin tutanaklar üzerinde yaptığı incelemede; setlerin nevresim takımı, çarşaf, yastık, battaniye, havlu, terlik, mini sabun ve diş fırçasından oluştuğu anlaşılmıştır. Yabancılarla yapılan görüşmelerde, kabul sürecinde söz konusu setlerin teslim edildiği ancak hijyen setinde diş macununun bulunmadığı, bu ürünün yalnızca kantinden temin edilebileceği ifade edilmiştir. Öte yandan sabun, diş macunu ve şampuanın oluşan hijyen setinin 10-15 günlük aralıklarla verilmesinin, şampuanın ise her koğuşa yalnızca bir adet olarak dağıtılmasının yetersiz olduğu değerlendirilmiştir.

56. Merkezde yabancılara jilet dağıtımının ayda bir kez yapıldığı ve kullanım sonrasında toplandığı bilgisine ulaşılmış olup jilet dağıtım periyodunun yetersiz olduğu değerlendirilmiştir.

57. Her yatakhane bölümünde bir televizyon odası ve bir mescit bulunduğu görülmüştür.

58. Yatakhanelerdeki mescit olarak kullanılan odaların zemininin halı ile kaplandığı ve sıcak suyun aktığı abdest alma yerlerinin bulunduğu görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından mescitlerde yapılan incelemede içerisinde temiz olduğu, dini kitapların bulunduğu görülmüştür. Her hafta cuma günleri bir din görevlisinin Merkeze geldiği belirtilmiştir.

59. İdare tarafından Merkezin düzenli olarak görevliler tarafından temizlendiği, ayrıca yabancılara odalarını temizlemeleri için gerekli malzemelerin temin edildiği ifade edilmiştir. Yabancılarla yapılan görüşmeler esnasında da bu husus doğrulanmış, Merkez İdaresi tarafından temin edilen temizlik malzemeleriyle kendi odalarını temizledikleri dile getirilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından Merkez genelinde yapılan incelemeler esnasında, havalandırma bahçesinin ve kapalı spor alanlarının temiz olmadığı görülmüştür.

60. Merkezde hijyen malzemelerinin saklandığı bir depo bulunmaktadır. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede depoda yeterli miktarda şampuan, kâğıt havlu, peçete, bebek bezi, hijyenik ped, çocuklar için hijyen kitleri ve çeşitli temizlik malzemesinin olduğu görülmüş olup sıvı sabunların bir kısmının son kullanım tarihi yönünden kullanıma uygun olmadığı anlaşılmıştır.

61. Merkezde bir sığınak bulunmaktadır. Depo olarak kullanılan sığınakta, Türk Kızılay Derneği ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinden gelen kıyafetlerin ve çeşitli malzemelerin muhafaza edildiği ve kıyafetlere ilişkin teslim tutanaklarının tutulduğu ifade edilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede sığınakta; çocuk, kadın ve erkek kıyafetleri, temizlik malzemeleri, hijyen kitleri, sünger yataklar ve nevresim takımları olduğu görülmüştür. Hijyen kitlerinin içeriğinde, deterjan, şampuan, peçete, havlu, çocuklar için diş macunu, sabun ve hijyen pedi olduğu görülmüştür.

62. Merkezde her yatakhane yabancılara kişisel kıyafetlerini yıkayabilmeleri için çamaşır makinesi bulunmakta olup bazı çamaşır makinelerinin çalışır vaziyette olmadığı, bu nedenle yabancılara kişisel kıyafetlerini çoğunlukla odalarında Merkez İdaresi tarafından kendilerine temin edilen plastik kovalarda yıkadığı ve çamaşırların pencere, dolap kapağı ve ranza üzerine sererek kurutulduğu görülmüştür.

63. Yabancılara battaniye, nevresim, yastık ve havluların ise bir aylık periyotlarla Merkezin çamaşırhanesinde yıkandığı İdare tarafından ifade edilmiş, görüşme yapılan

yabancılar tarafından da bu husus doğrulanmıştır. Çamaşırhanede 2 sanayi tipi çamaşır makinesi, 2 sanayi tipi kurutma makinesi ile 2 buharlı ütü mevcuttur.

64. Merkezde berber hizmetinin sunulmadığı öğrenilmiştir.

C. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri

65. Merkezde görev yapan il göç uzmanları ve il göç uzman yardımcılarının yabancılarla bireysel görüşmeler yaptığı, görüşmeler sırasında yabancıların dilek ve şikâyetlerini sözlü olarak iletebildiği, bu esnada Merkezde görev yapan tercümanlardan da destek alınabildiği bilgisi verilmiştir. Yabancılarla yapılan görüşmeler esnasında da bu durum doğrulanmış ayrıca taleplerini sözlü olarak güvenlik görevlilerine de iletebildikleri ifade edilmiştir.

66. Merkezde duvara monte edilmiş dilek/şikâyet kutularının bulunduğu, kutuların dilek ve şikâyet kutusu olduğunu gösteren 6 farklı dilde not bulunduğu görülmüştür. Yabancılarla yapılan görüşmelerde yatakhanelerde kalem ve kâğıt kullanmalarının yasak olduğu, bu nedenle söz konusu dilek ve şikâyet kutularını kullanamadıkları ifade edilmiştir. Görüşme yapılan yabancılardan dilek ve şikâyetlerin Merkezde bulunan ve dil yeterliliğine sahip yabancılar veya tercüman aracılığı ile sözlü bir şekilde iletebildiği bilgisi edinilmiştir.

67. “İdari Gözetim Altında Bulunan Yabancıların Disiplin Süreci” ile ilgili cezai işlemler hakkında mevzuat çalışmasının hazırlık aşamasında olması nedeniyle, gerekli hallerde disiplin süreçleriyle ilgili olarak İdare tarafından düzen ve disiplini bozan yabancıların bloklarının değiştirildiği veya etkinliklere katımlarının kısıtlandığı bilgisi verilmiştir.

68. İdari gözetim kararı sona eren veya gönüllü geri dönüş formu imzalayıp ülkesine geri dönüş yapacak yabancıların tahliyesi sürecinde işkence ve kötü muamele iddiasına ilişkin adli makamlara intikal eden şikâyet bulunmadığı ifade edilmiştir.

69. Merkezde 4 adet müşahede odası bulunmaktadır. Merkez İdaresi tarafından müşahede odalarının yalnızca Merkez Müdürü tarafından talimat verilmesi halinde kullanıldığı ancak odaların kullanımına ilişkin kayıt defteri tutulmadığı ifade edilmiş ve son 1,5 yıl içinde odanın kullanılmadığı bilgisi verilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından son 6 aya ait kamera görüntüleri çerçevesinde yapılan inceleme esnasında odanın kullanıldığına rastlanmamış ancak odalardaki kameraların tavana konumlandırılmış olması nedeniyle tuvalet bölümlerinin kamera açısında kaldığı anlaşılmıştır.

70. Merkezde 3 adet avukat görüşme odası bulunmaktadır. Yabancılar ve avukatlar için ayrı ayrı tahsis edilmiş bekleme odası mevcuttur. Yabancıların avukatla görüşmek için bir

koridor aracılığıyla kaldıkları odalardan bekleme odasına getirildikleri, ardından bekleme odasının yanında bulunan avukat görüşme odasına alındıkları öğrenilmiştir. Avukatların bekleme odasında, yabancılarla gerçekleştirilen görüşmelerde ses kaydı alınmadığını belirten uyarı levhalarının asılı olduğu görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından yabancı ve avukatının söz konusu alanda yaptıkları görüşmeye ilişkin kamera kayıtlarının incelenmesi neticesinde ses kaydı alınmadığı hususu teyit edilmiştir. Ayrıca odaların dışarıya ses geçirmediği test edilmiştir. Yabancıların avukat ile gerçekleştirmiş olduğu görüşmelere ilişkin İdare tarafından form düzenlendiği belirtilmiştir. İdare tarafından adli yardım talebinde bulunan yabancılar için Baro ile iletişime geçildiği belirtilmiştir. Yabancılar ile yapılan görüşmelerde avukatla görüşme konusunda herhangi bir problem yaşanmadığı ifade edilmiştir.

71. Merkez İdaresi tarafından avukat görüşmelerinin hafta içi mesai saatleri içinde yapıldığı ve avukatların görüşebileceği yabancı sayısına ilişkin sınır getirilmediği ifade edilmiştir. 2024 yılında 2.998 yabancıların avukatıyla görüştüğü bilgisi edinilmiştir.

72. Merkez İdaresi tarafından son 1 yıl içinde 2 yabancıların adli yardım talebinde bulunduğu ve tüm taleplerin karşılandığı öğrenilmiştir.

D. Beslenme

73. Merkezde kadın ve erkek yabancılar için ayrı olmak üzere toplam 2 yemekhane bulunmaktadır.

74. Yabancılar için sabah, öğle ve akşam olmak üzere günde 3 öğün yemek verilmektedir. Merkez İdaresi tarafından yemeklerin günlük iase bedeli kapsamında hizmet alımı ihalesi yöntemi ile yüklenici firma tarafından sağlandığı bilgisi verilmiştir.

75. Merkezde 1 gıda mühendisinin görev yaptığı, yemeklerin gıda mühendisinin denetim ve gözetimi altında hazırlandığı ve kişi başına günlük en az 2.300 kilokalori (kcal) olacak şekilde düzenlendiği bilgisi edinilmiştir.

76. Merkezde kalan özel beslenme ihtiyacı olan yabancılar için durumlarına uygun yemeklerin hazırlandığı ve buna ilişkin liste tutulduğu ifade edilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından söz konusu liste incelenmiş, 3 yabancıların özel beslenme ihtiyacı bulunduğu ve yemeklerin yabancıların imzası karşılığında hasta yemek takip formu doldurularak verildiği anlaşılmıştır.

77. Görüşme gerçekleştirilen yabancılar tarafından sürekli aynı yemeklerin çıktığı ve yemeklerin lezzetli olmadığı ifade edilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından aylık yemek listeleri

incelenmiş, her öğün 4 çeşit yemek verildiği, yemeklerin çeşitlilik yönünden yeterli olduğu değerlendirilmiştir.

78. İdare tarafından yemekhanede sunulan her bir yemeğin ilgili mevzuata¹¹ uygun olarak ve uygun koşullar altında en az 72 saat süreyle muhafaza altına alındığı belirtilmiş olup üç günlük yemek numunelerinin uygun şekilde muhafaza edildiği Ziyaret Heyeti tarafından görülmüştür.

79. Merkezde bulunan 0-6 yaş çocuklar için tahsis edilmiş bir iاشة bedelinin bulunmadığı, ek gıdalar ile 0-2 yaş bebek formüllerinin¹² yemek hizmeti sunan firma üzerinden temin edildiği öğrenilmiştir.

80. İdare tarafından Merkezdeki 0-6 yaş çocuklar için haftada 2 gün yumurta, haftanın belirli günlerinde ise süt, meyveli yoğurt ve kek gibi ek gıdalar ile akşam yemeklerinde köfte ve patates verildiği, diğer zamanlarda yetişkinler ile aynı yemeği yedikleri ifade edilmiştir. Görüşme yapılan yabancılar, çocuklar için daha uygun yemeklerin sunulması ve yumurta verilen gün sayısının artırılması talebinde bulunmuşlardır.

81. Görüşme gerçekleştirilen yabancılar, koşullarda yiyecek bulduramadıklarını ve gecenin ilerleyen saatlerinde acıktıklarını ifade ederek yemek saatlerinin bu husus dikkate alınarak düzenlemesi talebini iletmışlerdir¹³.

82. Merkezde 2 kantin bulunmakta olup kantinler hafta içi her gün mesai saatlerinde hizmet vermektedir. Kantinde satışa sunulan ürünlerin tarih ve kalite kontrollerinin Merkezde görev yapan gıda mühendisinin gözetim ve denetimi altında gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

83. Ziyaret Heyeti tarafından kantin genelinde yapılan incelemede son kullanma/tüketim tarihi geçmiş ürüne rastlanılmamış, ürün fiyatlarının piyasa fiyatlarıyla benzer olduğu, ürün çeşitliliğinin yeterli düzeyde olduğu anlaşılmıştır.

84. Görevli personel tarafından yabancılar her öğünde 500 mililitre (ml) pet şişe su verildiği, bunun haricinde yabancıların katinden de pet şişe su temin edebildiği ifade edilmiştir. İçme suyuna erişim hususundaki söz konusu uygulama yabancılar tarafından da teyit edilmiştir.

¹¹ 26/9/2008 tarihli ve 27009 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gıda Güvenliği ve Kalitesinin Denetimi ve Kontrolüne Dair Yönetmelik’in 8’inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde: “Kamu-özel kurum ve kuruluşları ile mahallinde üretilerek toplu tüketime sunan işyerleri ve yemek fabrikaları, ürettiği yemek partisinin her çeşidinden alınan bir örneği 72 saat uygun koşullarda saklamakla yükümlüdür. ” hükmü yer almaktadır.

¹² Bebek formülü; hazırlama ve kullanma talimatına göre; ilk 4 veya 6 aya kadar normal ağırlıklı ve sağlıklı bebeklerin besin ihtiyaçlarını karşılayabilen, normal büyüme ve gelişmeyi sağlamak amacıyla üretilen, bileşimi anne sütüne yakın olan; protein, yağ, karbonhidrat, vitaminler, mineral maddeler ve katkı maddeleri ile teknolojisine uygun olarak hazırlanan ve ısıtılarak tüketilebilir hale getirilen; doğrudan tüketilen veya su ilavesi dışında hiçbir işleme gerek göstermeyen tüketime hazır süt esaslı ürünleri ifade eder. B.k.z: https://www.istanbulsağlik.gov.tr/w/mev/mev_tekl/tekl_temel_saglik/bebek_mama.pdf

¹³ Yemekhane hizmeti sabah 07.30 ila akşam 19.00 arasında sunulmaktadır.

E. Sağlık ve Psikososyal Servis Hizmetleri

85. Merkezin revir biriminde Niğde İl Sağlık Müdürlüğünün görevlendirdiği 1 hekim ve 1 sağlık memuru hafta içi 08.30-12.30 saatleri arasında görev yapmaktadır.

86. Merkezdeki yabancıların muayeneleri revir birimi tarafından hazırlanan çizelge dâhilinde yapılmaktadır. Söz konusu çizelgede, blok planına göre yabancıların muayene edildiği ve acil durumlarda program dışı muayene yapıldığı ifade edilmiştir.

87. Revir biriminde gerçekleştiren işlemlerin yıllara göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Yıl	Muayene Sayısı	Yazılan Reçete Sayısı	Hastaneye Sevk İşlem Sayısı
2023	4.880	3.950	904
2024	4.170	3.830	345
2025 (Ocak/Şubat)	600	314	42
TOPLAM	9.650	8.094	1.291

Tablo 5: Revir Biriminde Gerçekleştiren İşlemlere İlişkin Veriler

88. Acil durumlarda ilk müdahalenin Merkezde görevli sağlık personeli tarafından yapıldığı, karşılaşılabilecek her durum için gerekli sağlık ekipmanının Merkezde bulundurulduğu ifade edilmiştir. Ayrıca gerekli görülen durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak yabancıların hastaneye götürüldüğü, ambulansın yaklaşık 5 dakika içinde Merkeze ulaştığı bilgisi alınmıştır. Acil müdahale gerektiren durumlarda kısa sürede müdahale edildiği, görüşme gerçekleştirilen yabancılar tarafından da teyit edilmiştir.

89. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemelerde revir biriminde; tansiyon aleti, ateş ölçer, oksijen tüpü, defibrilatör, batikon, sedye, paravan ve acil müdahale çantasının mevcut olduğu görülmüştür. Acil müdahale çantasında yer alan malzemelerin yetişkinler için yeterli olduğu değerlendirilmiş fakat çantada çocuklar için özel acil müdahale gereçlerinin bulunmadığı ve acil müdahalede kullanılacak ilaçların yer almadığı anlaşılmıştır.

90. Revir biriminde 2 hareketli yatak, 2 oksijen tüpü, tekerlekli sandalye ve serum askılarının bulunduğu bir müşahede odasının mevcut olduğu görülmüştür.

91. Sağlık personeli tarafından yabancıların dış muayeneleri için hastaneye götürüldüğü ve dış hastalıkları ile ilgili sevklerin en kısa sürede jandarma ve özel güvenlik personeli eşliğinde gerçekleştirildiği bilgisi verilmiştir.

92. Yabancıların reçeteli ilaçlarının yatakhane girişlerinde bulunan güvenlik personeli odasında saklandığı, güvenlik personeli tarafından isimleriyle çağrılarak yabancılara ilaçlarının kameranın karşısında verildiği öğrenilmiştir.

93. Antidepresan ve antipsikotik (kırmızı, yeşil reçeteli) ilaçlar için ayrı bir saklama yeri olmamakla beraber bu ilaçların imza karşılığında verildiği ifade edilmiştir. Güvenlik noktalarından birinde buzdolabı bulunduğu ve bu dolapta insülin ilaçlarının muhafaza edildiği görülmüştür.

94. Yabancılara ait şahsi sağlık dosyası tutulduğu, “Geri Gönderme Merkezi Revir Takip Defterine” işlenen muayene bilgilerinin aynı zamanda elektronik ortama aktarıldığı bilgisi edinilmiştir.

95. Merkez İdaresi tarafından Merkeze kabul işlemleri sırasında her yabancı için durum bildirir hekim raporu alındığı ve yabancıyla yapılan ön görüşmede sağlık sorunu olup olmadığının sorulduğu, yabancı tarafından verilen bilgilere göre yabancının detaylı sağlık taramasının yaptırıldığı ifade edilmiştir. Sağlık dosyalarının sondaj usulü incelenmesi neticesinde söz konusu durum doğrulanmıştır.

96. Merkez İdaresi tarafından, revir biriminde gerçekleştirilen muayenenin ardından gerekli görülmesi halinde yabancıların hastaneye sevk edildiği bilgisi verilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından yabancıların hastaneye sevk işlemleri ile ilgili bilgilerin yer aldığı “*Sevk Takip Defteri*” incelenmiş, defterde yabancılara ait kimlik bilgileri ile sevki talep edilen hastane bilgilerinin mevcut olduğu görülmüştür. Görüşme gerçekleştirilen yabancılar tarafından sağlık hizmetlerine erişim hususundaki söz konusu uygulamalar teyit edilmiştir.

97. Hasta olan yabancıların öncelikle Bor ilçe merkezinde bulunan hastaneye sevk edildiği, Bor’da bulunan hastanenin tedavi için yetersiz olduğunun anlaşılması halinde Niğde il merkezinde bulunan Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk yapıldığı belirtilmiştir. Jandarma personelinin sevk sırasında araç ile ambulansı takip ettiği ifade edilmiştir.

98. Merkezde kalan çocukların aşılarının yapılması için bir aile sağlığı Merkezinin belirlendiği ve çocukların bu aile sağlığı merkezine götürülerek aşılarının yaptırıldığı öğrenilmiştir.

99. İdare tarafından Merkezde uyuz (skabiyez) vakasının bulunduğu bu nedenle ilaç temin edildiği ifade edilmiştir. Yabancılarla yapılan görüşmelerde uyuz şikâyetinin bulunduğu

ve söz konusu yabancıların Merkez İdaresince kendilerine temin edilen uyuz losyonunu kullandığı görülmüştür.

100. 2024 yılında 1 yabancıya¹⁴ karantina uygulandığı ve Merkez genelinde karantina uygulamasına neden olan bulaşıcı hastalıklara ilişkin gerekli sağlık önlenmelerinin alındığı bilgisi edinilmiştir.

101. Yabancılar ile gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde, Merkezde belirli süre için görevlendirilen hekimlerin sık periyotlarla değişmesinin yabancıların tetkik ve tedavi süreçlerini olumsuz yönde etkilediği ifade edilmiştir.

102. İdare ile yapılan görüşmede, Merkezde tam zamanlı olarak görev yapmak üzere hekime, vardiya sisteminde çalıştırılmak üzere acil tıp teknisyenine yahut sağlık memuruna ihtiyaç olduğu bilgisi edinilmiştir.

103. Merkezde bulunan psikososyal servis biriminde 1 psikolog ve 1 sosyal çalışmacı görev yapmaktadır. Merkezde görev yapan psikolog tarafından yabancılarla yapılan ön görüşmenin akabinde detaylı değerlendirme yapılmasına karar verilmesi halinde 2 iş günü içerisinde “*Detaylı Değerlendirme Formu*” doldurulduğu ifade edilmiştir. Hassas gruplara ait yabancılarla ilişkin ise düzenli aralıklarla “*Barınan Takip Formu*” doldurulduğu ve söz konusu yabancılar hakkında “*Psikososyal Değerlendirme Raporu*” hazırlandığı belirtilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından söz konusu raporlar sondaj usulü incelenmiş, raporlara yabancıların ihtiyaçları ve talepleri ile psikiyatrik nedenlerle hastaneye sevk edilmesine gerek olup olmadığına dair bilgilerin işlendiği görülmüştür.

104. Merkez İdaresi tarafından “*Hassasiyet Bildirim Formları*” ve “*Psikososyal Değerlendirme Raporlarının*” İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığına iletildiği ve söz konusu belgelerin ilgili yabancı hakkında idari gözetime alternatif yükümlülüklerin belirlenmesinde etkili olduğu bilgisi verilmiştir.

105. Psikososyal servis biriminde yabancıların Merkeze kabulü esnasında yapılan ön görüşme neticesinde revir birimine yönlendirilmesine karar verilen yabancıların listesinin tutulduğu görülmüştür.

106. Yabancıların psikologla görüşmek istemesi halinde güvenlik görevlilerine isimlerini not ettirdiği ve psikologların gecikmeksizin söz konusu yabancılarla bireysel görüşme gerçekleştirdiği ifade edilmiştir. Görüşmelerin koğuş kısmında bulunan bireysel görüşme odalarında, tercüman veya çeviri cihazı yardımıyla yapıldığı öğrenilmiştir. Psikososyal servise erişim hususundaki söz konusu uygulama görüşme gerçekleştirilen

¹⁴ Merkez İdaresi tarafından karantina uygulanan bulaşıcı hastalığın tüberküloz vakası olduğu bildirilmiştir.

mahpuslar tarafından teyit edilmiştir.

107. Merkezde son 1 ay içerisinde 550 yabancıya “Ön Değerlendirme Formu” doldurulduğu bilgisi verilmiştir. Son 1 yıl içinde psikososyal servis birimi tarafından gerçekleştirilen işlemlere ilişkin sayısal verileri içeren tablo aşağıda yer almaktadır:

İŞLEM ADI	GERÇEKLEŞTİRİLEN İŞLEM SAYISI
Ön Değerlendirme Formu	2.437
Detaylı Değerlendirme Formu	114
Değerlendirme Formu Sonrası Takip	171
Bireysel Görüşme	2.017
Psikososyal Değerlendirme Raporu	20
Psikiyatrik Amaçla Hastaneye Sevk	66
TOPLAM	4.825

Tablo 6: Psikososyal Servis Biriminde Gerçekleştirilen İşlemlere İlişkin Sayısal Veriler

108. Merkezde 2024 yılında 2, 2025 yılında 1 olmak üzere, ası yöntemi ile intihar girişimi vakası yaşandığı ve ziyaret tarihinde kendine zarar verme davranışı bulunan yabancı bulunmadığı öğrenilmiştir.

109. Merkez İdaresi tarafından talep halinde yabancılara kıyafet yardımı yapıldığı ayrıca kadın barınanlara ise yine talepleri üzerine hijyenik ped verildiği ifade edilmiş, bu husus görüşme yapılan yabancılar tarafından da doğrulanmıştır.

F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal ve Sportif Faaliyetler ile Dış Dünyayla İletişim

110. Merkezde bir kütüphane bulunsa da içerisinde yeterli sayıda ve çeşitlilikte kitap olmadığı görülmüştür.

111. Merkezde kalan yabancıların odalarında sayı sınırı olmaksızın kitap bulundurabildikleri öğrenilmiştir. Görüşme yapılan yabancılar tarafından da odalarında bulundurabilecekleri kitap sayısında sınırlama olmadığı ancak Merkezdeki kitap sayısının ve çeşitliğinin az olduğu dile getirilmiştir.

112. Merkezde Halk Eğitim Müdürlüğü tarafından görevlendirilen öğretmenler tarafından Kur'an-ı Kerim okuma kursu, Türkçe okuma-yazma kursu ve beden eğitimi kursunun verildiği belirtilmiştir. Kursların, Merkezin idari katında bulunan bir odada verildiği belirtilmiştir. Ayrıca yabancılara yönelik hijyen eğitimi verildiği öğrenilmiştir.

113. Merkezde konferans salonu olarak kullanılan kapalı 2 spor salonu bulunmaktadır. Salonunda 40 kişilik sandalye, hoparlör, projeksiyon bulunduğu ve salonun zemininin yumuşak malzeme ile kaplı olduğu görülmüştür.

114. Merkezde yabancılar için 4 havalandırma bahçesi bulunmakta olup söz konusu bahçelerde basketbol potası ve voleybol filesi bulunduğu görülmüştür. Görevli personel tarafından yabancıların kahvaltı, öğle yemeği ve akşam yemeği sonrasında havalandırma hakkından yararlanabildiği ifade edilmiştir.

115. Yabancılar ile gerçekleştirilen görüşmelerde, yemeklerden sonra 15-20 dakika, ayrıca günde 30 dakika olmak üzere 4 defa havalandırmadan faydalanabildikleri belirtilmiştir. Kamera kayıtlarının izlenmesi neticesinde havalandırma alanından faydalandırıldıkları sürenin 20 ila 35 dakika arasında değiştiği görülmüştür.

116. Kadın yabancıların kullanımına tahsis edilmiş olan havalandırma bahçesinde çocuklar için oyun alanı da bulunmaktadır. Görevli personel tarafından çocuk barınanların anneleri eşliğinde bahçeye çıkarıldığı ifade edilmiştir. Görüşme yapılan yabancılar tarafından da söz konusu uygulama teyit edilmiştir.

117. Merkez binasının içinde ayrıca çocuklar için oyun alanı bulunmakta olup çocukların oyun alanından günde en az 2 saat faydalandırıldığı bilgisi edinilmiştir.

118. Merkezde 16 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır. Yabancıların gece 00.00'a kadar telefon görüşmelerini bir kısıtlama olmaksızın gerçekleştirebildiği öğrenilmiştir. Bununla birlikte görüşme gerçekleştirilen yabancılar tarafından telefon aramasının yapılacağı ülkenin saat dilimine göre gece yarısından sonra görüşme sağlanması gerekiyorsa kolaylık sağlandığı ifade edilmiştir.

119. Telefon görüşmelerine ilişkin tarih, saat, süre bilgilerini içeren bir takip çizelgesinin olmadığı anlaşılmış olup görüşmelerin yatakhane içerisinde yer alan ankesörlü telefonlar ile yatış ve kalkış saatleri dışındaki saatlerde yapıldığı bilgisi edinilmiştir.

120. Yabancılar ankesörlü telefon kullanım kartlarını Merkezdeki kantinden temin etmektedir. Merkez İdaresi tarafından telefonla görüşme giderlerini karşılayamayan yabancılar için destekte bulunduğu bilgisi verilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen yabancılar da söz konusu uygulamayı doğrulamıştır.

121. Ankesörlü telefonların yanında adli yardım bilgilendirme metninin ve İl Göç İdaresi Müdürlüğünün telefon numarasının bulunduğu afişlerin asılı olduğu görülmüştür.

122. Merkez İdaresi tarafından yabancıların; eşleri, üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları ile görüşme yapabildikleri, bunun haricinde yabancıların kimlik ve iletişim bilgilerini bildirmiş olduğu yakınları ile de görüştürüldüğü ifade edilmiştir.

Ziyaretçi kayıt defterinin incelenmesi neticesinde, son 1 ay içerisinde 14 yabancıyla görüşüldüğü anlaşılmıştır.

123. Ziyaretler Merkezin ilk kabul biriminde bulunan görüşme salonunda gerçekleştirilmektedir. Görevli personel tarafından kadın ve erkek yabancıların salona birbirlerinden ayrı alındığı bilgisi verilmiştir.

124. Yabancılar tarafından görüşme süresinin yeterli olmadığı, ziyaretçilerinin genellikle uzak şehirlerden gelmesi nedeniyle sorun yaşadıkları dile getirilmiştir. Bu hususla ilgili olarak Merkez İdaresi, ziyaret sürelerinin yoğunluğa göre değiştiğini, görüşme sürelerinin en fazla 30 dakika olacak şekilde planlandığını belirtmiştir.

H. Güvenlik

125. Merkez, tel örgülü emniyet duvarı ile çevrili olup Merkezin iç güvenliği 9 jandarma personeli ve 58 güvenlik görevlisi ile dış güvenliği ise 26 jandarma personeli tarafından sağlanmaktadır.

126. Merkez İdaresi tarafından 12/3/2023 tarihinde 1 firar vakası yaşandığı, firar eden yabancıyla ilgili olarak tehdit kodu girildiği ve kolluk birimlerinin haberdar edildiği bilgisi verilmiştir.

127. Yabancıların sayımlarının vardiyada görevli güvenlik görevlileri tarafından her sabah nöbet teslimi sırasında yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından her yatakhane için tutulan günlük “Faaliyet Raporu Defteri” incelenmiş, güvenlik görevlilerinin her sabah sayım yaptığı, bazı günler ise 2 defa sayım yapıldığı öğrenilmiştir.

128. Merkezde ayda en az 1 defa arama yapıldığı, odaların aranması esnasında odada kalan yabancılardan birinin hazır bulundurduğu ve kişisel eşyaların aranması sırasında ise ilgili yabancıyla hazır bulundurduğu bilgisi verilmiştir. Görüşme yapılan yabancılar tarafından da bu husus doğrulanmış, arama esnasında bir sorun yaşamadıkları dile getirilmiştir.

129. Merkezde toplam 278 adet güvenlik kamerası bulunmakta olup bunların dördü hareketli kameradır. Kameraların ortak alanlara yerleştirildiği, yabancıların barındırıldığı odalarda kamera olmadığı görülmüştür. Kamera kayıtlarının incelenmesi esnasında Merkezdeki güvenlik kameralarının yalnızca görüntü kaydı alabilen, ses kaydı alma özelliği olmayan kapalı devre televizyon sistemli kameralar olduğu ve kayıt saklama süresinin 6 ay olduğu anlaşılmıştır. Merkez İdaresi tarafından güvenlik personelinin kullanımına sunulmak üzere yaka kamerası ihtiyacı olduğu ve bu kameraların temini hususunda talepte bulunduğu bilgisi verilmiştir.

130. Merkez İdaresi tarafından elektrik kesintisi hâlinde Merkezde bulunan jeneratörün devreye girdiği, jeneratörden sağlanan elektrikle kamera kayıtlarının kesintisiz olarak kaydedilmeye devam edildiği bilgisi verilmiştir.

131. Merkez İdaresi tarafından doğal afetler için Acil Durum Eylem Planı oluşturulduğu ifade edilmiştir. Ayrıca yangına karşı önlemler çerçevesinde yangın algılama sisteminin aktif olduğu ve yangın merdiveninin bulunduğu, yangın söndürme tüplerinin ise son kullanma tarihi yönünden uygun olduğu görülmüştür.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

132. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli, ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Merkez İdaresi tarafından Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere erişimi sağlanmış, yabancılarla özel görüşmeler yapabilmesi için gerekli önlemler alınmış ve gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede, Merkez İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

133. Yabancılara detaylı arama sırasında verilmesi gereken önlüklerin arama alanında tutulması ve detaylı arama esnasında önlük kullanılması,

134. Odaların banyo ve tuvalet bölümlerindeki bozuk olan lambaların ve kırık olan duş başlıklarının tamir edilmesi,

135. Odalara acil durum butonu yerleştirilmesi,

136. Yabancıların günde yaklaşık 1 saat havalandırma alanına çıkartıldığı göz önüne alındığında yatakhanelerde gerekli havalandırma sağlanacak şekilde sigara içilebilen oda tahsis edilmesi,

137. Havalandırma bahçeleri ve kapalı spor alanlarının temizliğinin düzenli bir şekilde yapılması ve bir takip çizelgesi tutulması,

138. Yabancılara verilmek üzere depoda muhafaza edilen sıvı sabun gibi hijyen ürünlerinin son kullanım tarihlerinin düzenli aralıklarla kontrollerinin sağlanması ve süre yönünden kullanıma uygun olmayan ürünlerin imhasının sağlanması,

139. Yabancılara verilen diş macunu, şampuan ve sabun gibi hijyen malzemelerinin miktarının, jiletin ise verilme sıklığının artırılması,

140. Çamaşır makinalarının tamiratının ivedilikle yapılarak elde çamaşır yıkanması ve barınma alanlarında kurutulması uygulanmasının sona erdirilmesi,

141. Yabancıların kişisel kıyafetlerini yıkamalarının ardından kurutabilmeleri için bloklara kurutma makinası konulması ya da başka uygun bir çözüm üretilmesi,

142. Merkez İdaresi tarafından sunulan nevresim ve battaniye yıkama hizmetlerine ilişkin bir takip çizelgesi oluşturulması,

143. Annesi veya yakının yanında barındırılan çocukların kullanımına beşik/yatak tahsis edilmesi,

144. Merkezde berberlik hizmetinin sunulması yönünde gerekli çalışmaların başlatılması,

145. Merkezde bulunan dilek ve şikâyet kutularını kullanabilmesi için yabancılara kalem ve kâğıt temin edilmesi¹⁵,

146. Müşahede odalarında mahremiyetin sağlanması amacıyla kameraların tuvaletin bulunduğu alanı görmeyecek şekilde konumlandırılması veya görüntünün tuvaleti gören kısımlarının dijital olarak kapatılması gibi önlemlerin alınması,

147. Müşahede odalarının kullanımı halinde kayıt defterinin tutulması,

148. 0-6 yaş çocukların tüketimine uygun gıdaların verilme periyodunun sıklaştırılması için gerekli çalışmaların başlatılması,

149. Yabancıların yatakhanelerine yemek götürmesine izin verilmediği göz önüne alındığında yemek saatlerinin yabancıların acıkmayacağı şekilde ayarlanması,

150. Acil müdahale çantasında yer alması gereken ilaçlar ile çocuklara müdahale için kullanıma entegre gereçlerin ivedilikle temin edilmesi,

151. Antidepresan ve antipsikotik ilaçların dağıtımının tarih ve saat bilgisine yer verilerek düzenli kayıt altına alınması,

¹⁵ Anayasa Mahkemesi (AYM), *Yusuf Ahmed Abdelazim Elsayad Başvurusu*, Başvuru No: 2016/5604, para. 66: “Dolayısıyla başvurucuların kötü muamele iddialarını resmî makamlar önünde usulüne uygun şekilde ileri sürebilmelerinde destek sağlayacak kişilere (avukat, doktor, aile fertleri vb.) veya materyallere (kalem, kâğıt, mevzuat, sözlük, internet vb.) erişimlerinin tamamen engellenmesi etkili başvuru hakkının ihlaline neden olabilir. Bu engelleme ilgili mevzuatın yetersizliğinden kaynaklanabileceği gibi somut olay kapsamında yetkili makamların keyfi tutumlarına bağlı olarak da gerçekleşebilir.”

152. Merkezde kütüphane oluşturularak kitapların tek alana toplanması, Merkezdeki mevcut kitap sayısının ve çeşitliliğinin artırılması,

153. Merkezde barınan yabancılara yönelik kurs çeşitliliği ve sayısının artırılması¹⁶,

154. Yabancıların yaptığı telefon görüşmelerine ilişkin tarih, saat ve süre bilgilerinin yer aldığı takip çizelgesinin oluşturulması,

155. Ziyaretçi görüş sürelerinin uzak mesafeden gelen ziyaretçilerin durumları dikkate alınarak düzenlenmesi,

hususları tavsiye edilmektedir.

2. Niğde İl Sağlık Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

156. Merkeze tam zamanlı hizmet vermek üzere hekim görevlendirmesi yapılması yahut görevlendirme sürelerinin artırılması,¹⁷

157. Merkezde vardiya sisteminde görev yapmak üzere acil tıp teknisyeni yahut sağlık memuru görevlendirmesi yapılması,

158. Merkezde diş tedavilerinin ivedilikle sağlanması için diş ünitesi kurulması ve bir diş hekiminin görevlendirilmesi,
hususları tavsiye edilmektedir.

3. Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiyeler

159. *“İdari Gözetim Altında Bulunan Yabancıların Disiplin Süreci”* ile ilgili cezai işlemler hakkında mevzuat çalışmasının hızlandırılarak mevzuat boşluğu nedeniyle yaşanabilecek olumsuzlukların önüne geçilmesi,¹⁸

160. Güvenlik personelinin kullanımına sunulmak üzere yaka kamerası ihtiyacının karşılanması,

¹⁶ Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (AİÖK), 30. Genel Rapor’dan Alıntı [CPT/Inf(2021)5] para 76: *“Amaca yönelik faaliyetlerden (iş, eğitim, spor, eğitim vb.) oluşan tatmin edici bir program, tutulanların esenliği için çok önemlidir.”*

¹⁷ Nelson Mandela Kuralları, Kural 25.2: *“Sağlık hizmeti, tam bir klinik bağımsızlık içinde hareket eden yeterli personele sahip disiplinler arası bir ekipten oluşacaktır.”*

¹⁸ AİÖK, 19’uncu Genel Rapor, CPT/Inf (2009) 27, para. 88: *“Özgürlüğü kısıtlayıcı tüm merkezlerde açık ve net bir iç yönetmeliğin olması, gerek yasa dışı göçmenler gerekse personel için yararlıdır. Bu kuralların farklı dillerde hazırlanıp mevcut hale getirilmesi önemlidir. İç yönetmelik, yapısı gereği öncelikle bilgi verici olmalı ve tutukevindeki günlük yaşamla ilgili mesele, hak ve görevleri en geniş yelpazede ele almalıdır. İç yönetmelik ayrıca disiplin prosedürlerini içermeli ve tutuklulara işledikleri iddia edilen ihlal konusunu öğrenme ve empoze edilen tüm yaptırımlara karşı bağımsız bir merciye müracaat etme hakkı sağlamalıdır. Bu tür bir yönetmeliğin bulunmadığı yerde gayriresmi (ve kontrolsüz) bir disiplin sisteminin gelişmesi riski vardır.”*

hususları tavsiye edilmektedir.